

NAŠ KMEČKI

DOM

Domoljubova priloga
za naše gospodarje.

Štev. 4.

V Ljubljani, dne 3. aprila 1913.

Leto V.

Nove skušnje pri prašičereji.

Vsakega vinarja, ki se po nepotrebem izgubi, je škoda. Iz nevednosti in napačnega ravnanja se kmetu zapravijo pri reji živali velike vsote. Kjer moremo najti zase koristni nauk in novo pot, da se izboljšajo gospodarske razmere, jo moramo poiskati. Pri reji živali so pa tisti nauki najbolj zanesljivi, ki prihajajo iz skušnje. Naj bo nauk na videz še tako dober, dokler ni s skušnjo potrjen, ne bo kmetu veliko koristil.

Profesor Lehman je nemškimi kmetom s svojimi nauki o pravi prašičereji že milijone pridobil. Pečal se je sam že veliko let s prašičerejo. Vse zapisuje, vse tehta, vse sam poskuša. Svoje skušnje priobčuje zdaj kot sad dolgotrajnega truda. Tudi mi si moremo z njimi pomagati. Priobčujemo torej te skušnje v nadi, da jih bodo gospodarji in gospodinjice natančno premislili in se po njih ravnali.

1. Cilj prašičereje.

Kmet redi prašiče, da jih proda in doma zakolje. Nekdaj so rabili od prašiča v prvi vrsti mast. Zdaj se rabi najbolj meso. Po mestih se najbolj povprašuje po prašičji pečenki. Če imenujemo mast vso tolesčo v prašiču, vse druge dele pa meso, je dokazano, da se za 1 kg mesa pri reji prašičev rabi sedemkrat manj krme, kakor za 1 kg masti. Pametni gospodarji ne bodo imeli prašičev le zaradi pitanja čez leto. Redi se dobro, toda dano krmo vendar slabo porabi. Najboljše je prašiče rediti do osmega meseca in potem prodati. Škoda se ti bo zdelo ješčo žival od hiše dati, toda drugače ne gre.

2. Rast prašičev.

Profesor Lehman je v svojem poskuševališču prašiče dobro krmil. Pujski, ki so se ravno polegali, so imeli 1'226 kg ali okroglo 1 $\frac{1}{4}$ kg, 10 tednov stari 20'11 kg, 30 ted-

nov 111 kg. Zlasti pri zadnjih se vidi, da so bili res dobro krmiljeni. Izredili so se torej v prvih desetih tednih vsak za 19 kg. Ko so bili stari po 18 tednov, so imeli 51 kg, torej so se v teh osmih tednih zredili za 31 kg. V zadnjih 12 tednih se je pa teža povečala za 61 kg. Med sesanjem pridobi prašiček v tednu 1'9 kg, torej skoro 2 kg na teži. Po odstavljenju se izredi prve tedne po 3'9 kg, pozneje 5 K vsaki teden, če res dobi zadosti krme, ki se mu prileže. Marsikateri gospodinji se bo zdelo to čisto nemogoče, pa je vendar gotovo resnično. Ravno v tem se vidi, kaj napravi dobra pasma in pravilna reja.

3. Mast in meso.

Navadni prašiček tehta prvi dan, ko se poleže, 1 $\frac{1}{4}$ kg. Vse masti ima le 25 gr ali petdeseti del svoje teže, torej skoro prav nič. Žival ima mast najbolj za obranjenje toplote in nadomestek hrane, če je ni zadosti. Teža ne potrebuje pred rojstvom. Teža vsega mesa, torej tudi kože in kosti, znaša 1130 gr. Kako se zdaj mast in meso razvijata? Ko je prašiček star deset tednov, ima 4 kg masti, 16 kg mesa s krvjo vred. Ko ima 18 tednov, je masti 18 kg in 33 kg drugih mesnatih snovi. Ko ima 30 tednov in teže 111 kg, tehta mast 48 kg, drugi mesnati deli 63 kg. Med sesanjem se pomnoži mast na teden za 0'42 kg, v začetku pitanja za 1'73 kg, v zadnjih tednih pa za 2'5 kg. Meso zraste med sesanjem na teden za 1'48 kg, začetkom pitanja za 2'19 kg, proti koncu za 2'5 kg, torej enako kakor mast. Če so pa prašiči še starejši, potem mast še bolj raste, kakor meso. Toda žival porabi za napravo masti toliko več krme, da se stroški več ne izplačajo. V starosti sedmih mesecev so prašiči še najbolj rastni, toda prirastek na teži ni več tako velik, kakor poprej, če se računa vrednost porabljenega krme.

4. Doječa svinja.

Ako se računa pitanje prašičev od končanega desetega tedna, ko so bili mla-

diči odstavljeni in do končanega 30. tedna, so se zredili v tem času od 20 kg na 111 kg, torej za 91 kg. V mesu je pa še prav veliko vode. Ko bi prav vso vodo iz mesa spravili, nam ostanejo same suhe snovi, ki so edino kot hrana nekaj vredne. Te tvarine imenujejo učenjaki suhe dušičnate snovi. Bolj po domače bi to imenovali čisto hrano in mast.

Profesor Lehman je opazoval svinjo, ki je imela osem mladičev. Vsi skupaj so tehtali 9'8 kg pri rojstvu. Svinja je nosila 115 dni. Vsak prašiček se je torej na dan izredil za 2 gr masti in 13 gr dušičnatih snovi. Pri pitanju je pa vsak prašič pomnožil svojo težo za 400 gr dušičnatih snovi na dan. Ko so se polegali, so tehtali vsi pujski 9'8 kg. Ko jih je svinja deset tednov dojila, so imeli skupno 160 kg, torej so v 70 dneh pridobili 151 kg, prej pa v 115 le 9'8 kg. Iz tega je pa jasen nauk, da se mora noseča svinja čisto drugače krmiti, kakor doječa. Če se pitance dobro krmi, se pomnoži njegova teža na dan za 650 — 1000 gr. Doječa svinja pa napravi vsaki dan 2'155 kg teže pri svojih mladičih. Noseča svinja ne potrebuje močne krme, zadosti je, da se dobro preživji. Doječa mora imeti veliko najboljše krme.

Dobra svinja vselej zelo shujša med dojenjem. Od materine masti se mladiči redijo. Zato je prav, če se v času nosečnosti daje svinji dobra krma, da se malo izredi, ker bo od tega nabranega kapitala pozneje lahko mlade pujske zalažala. Da ne bo pri skotenju kake nesreče, naj se breja svinja vsaki dan vsaj za pol ure ven spusti, da se razhodi. Kri se vsled tega pravilno pretaka, telo ostane zdravo, deli telesa so krepki in mladički vedno zdravi. To je najboljši pripomoček zoper razne bolezni ob tej priložnosti. Priobčujemo izkaz, kako je Lehman krmil dve svinji. Eni je dajal veliko beljakovin, drugi manj. Razvidno je tudi iz tega, kako dobra je za prašiče močna krma. Tudi pšenične pleve se dajo dobro porabiti.

Krma za doječo svinjo v 8 tednih.

A. Malo beljakovine.

	ječmen	ribja moka	pšenične pleve	Mladiči so se zredili	Svinja je shujšala
1. teden	27,88	0,7	1,52	7,71	-4,6
2. "	29,67	0,7	1,28	9,04	-3,9
3. "	34,25	0,7	1,27	8,60	+0,5
4. "	35,75	0,7	0,87	7,86	-0,9
5. "	42,08	0,7	0,30	8,24	-0,5
6. "	50,01	0,7	—	12,14	-0,3
7. "	48,17	0,7	—	10,35	+0,4 *
8. "	54,83	0,8	—	14,45	+0
vsota	322,64	5,7	5,24	78,43	-7,5

B. Veliko beljakovine.

	ječmen	ribja moka	mesna moka	pšenične pleve	mladiči so se zredili	svinja je shujšala	A : B = 100:
1. teden	22,76	1,13	1,4	1,48	10,72	-4,5	139
2. "	26,80	1,4	1,4	1,32	13,12	-4,6	145
3. "	32,05	1,4	1,4	1,02	10,96	+0,1	127
4. "	34,38	1,4	1,4	0,8	11,20	-0,9	143
5. "	39,55	1,6	1,81	—	12,70	+0,5	154
6. "	46,28	1,78	2,14	—	15,79	-2,5	131
7. "	48,43	2,08	2,77	—	12,53	+1,4	121
8. "	55,58	2,05	2,47	—	20,62	+1,5	143
vsota	305,83	12,84	14,79	4,6	105,43	-9,0	135

Krma za svinjo na dan.

A. Malo beljakovine.

	ječmen	ribja moka	pšenične pleve
1. teden	3,98	0,1	0,22
2. "	4,24	0,1	0,18
3. "	4,90	0,1	0,18
4. "	5,10	0,1	0,12
5. "	6,01	0,1	0,04
6. "	7,15	0,1	—
7. "	7,12	0,1	—
8. "	7,83	0,12	—

B. Veliko beljakovine.

	ječmen	ribja moka	mesna moka	pšenične pleve
1. teden	3,25	0,16	0,2	0,21
2. "	3,83	0,2	0,2	0,19
3. "	4,58	0,2	0,2	0,15
4. "	4,91	0,2	0,2	0,11
5. "	5,65	0,23	0,26	—
6. "	6,61	0,25	0,31	—
7. "	6,92	0,3	0,4	—
8. "	7,94	0,29	0,35	—

Naše gospodinje ne bodo mogle tako krmiti. Ker imajo doma peso in krompir, je ceneje to porabiti in zraven krmiti veliko žita. Napačno je, če se kupijo za doječe svinje pšenične otrobi, ki so prav dobra krma, toda za sedanjo ceno veliko predrage. Dajte jim brez skrbi zdrobljenega ječmena, turšice ali ovsu. To je prav dobra krma, pri kateri bodo svinje zdrave ostale.

5. Bolni mladiči.

Veliko malih prašičkov pogine za grižo. Naše gospodinje so tako prepričane, da mora enkrat griža priti nad vsakega mladiča, da po njih mnenju prašiči radi ne jedo, če niso imeli enkrat griže. Po našem mnenju pa bolezen ni nikdar dobra. Skoro vselej pride bolezen vsled skazene krme, katero svinja vživa. Da se ognit krompir ali pesa, včasih tudi preveč krompirja, ki svinjo napenja. Najbolj navadni vzrok je pa v mali pazljivosti. Ker se doječa svinja dobro krmi, navadno kaj malega v kotih korita ostane. Ko se zopet krmi, se druga jed kar na to kislino vrže in svinja vse povžije. V želodcu se kisa, svinja ima slabo mleko, pujski pa grižo. Vselej po jedi je treba posodo natančno osnažiti in posušiti, potem šele drugo krmo notri dejati. Treba je pa tudi doječo svinjo z mladiči vred na prosto spuščati.

menja malovrednih prašičev. Čez dva meseca pravilnega krmljenja so se ta znamenja zgubila. Kdor zdaj prašiče vidi, se čudi, da morejo pri tej starosti šestih mesecev tako lepi biti. Nizka jorkširska pasma je le vsled krmljenja taka postala. Gotovo se more po krmi spreminjati tudi zunanja oblika prašičev.

Žito in vlaga v zemlji.

Že v enem zadnjih člankov smo rekli, da utegne postati pravilno osipavanje naših žit naravnost velikanskega pomena za izboljšanje pridelka, zrna in slame, kakor uči to večtisočletna izkušnja v Aziji.

Pa mi morebiti porečete: »Če bomo žito še osipovali, potem si napravimo ob suhih letinah še tisto malo vlage, kar je še v zemlji; saj tudi krompirja v suhih letinah manje pridelamo, če smo ga večkrat osipovali.«

Toda, prijatelji, ta primera precej šepa. Spomnite se le, prosim, da nasipate pri krompirju cele griče, visoke po 18, 20 in tudi več centimetrov, žito pa se ima osipavati le 5 do 6 večjemu 7 centimetrov debelo. Pri vročem vetru se rahla prst pri krompirju seveda kmalu izsuši, seveda tudi pri žitu, a posledice tega izsušenja so v obeh slučajih bistveno različne.

Sicer pa premislimo stvar samo nekoliko in prišli bomo do vrtilin, ki jih ima v sebi osipavanje žita!

Rodovitna prst obstoji iz velike množice majhnih drobcev, ki pa niso stisnjeni drug k drugemu, kakor kos kraškega sira, ampak puščajo za seboj celo zelo zamotano omrežje predrobnihih cevč, ki jim pravimo laskovice, ker so mnogokrat tanke kot las. Po teh cevčkah se premika voda od zgoraj navzdol kadar dežuje, od spodaj navzgor pa, kadar se zemlja suši. Postave, po katerih se vrši to preseljevanje vode po laskovicah seveda ni tako enostavno določiti kot natočiti kozarec cvička iz štefana. Vendar pa glavnega zakona ni težko umeti. Ako postaviš več ali obeh koncih odprtih, zelo tankih steklenih cevi, ki imajo različno svetlobo (premer), v vodo, ne stoji voda v cevkah do iste višine, kakor zunaj, temveč se dviga vselej višje in sicer tem višje, čim tanjša je cevka, a menj visoko, če ima cevka večjo svetlobo. Ta poizkus prosim imejte vedno pred očmi. Uporabimo ga sedaj na njivi!

Stlačena, zapečena zemlja nam predstavlja eno prsteno plast, ki ima v sebi brez števila zelo ozkih, finih laskovic (cevčic), rahla, okopana prst pa ima v sebi široke laskovice, tako široke, da je lasovitost ali kapilarnost, to je moč dvigati vodo višje, v njih skoro docela uničena. Zato voda ne more prestopiti iz stlačene prsti v zrahljano ali vsaj silno počasno, Lahko pa prodira voda iz rahle zemlje v trdno.

Ako torej zrahljamo vrhnjo plast njive ali pa če naspemo na otrdelo zemljo rahle prsti, potem uničimo la-

6. Reja mladičev.

Da more doječa svinja zavžiti veliko krme, mora imeti velik želodec. Zato imajo izkušene gospodinje navado, da jim dajo veliko krme, četudi ni posebno redilna, da se želodec razširi. Na Nemškem dajejo v ta namen pozimi žitne pleve, poleti pa deteljo in travo.

Tudi mladi prašički se morajo na ta način krmiti. Začetkoma jim je treba dati veliko krme, četudi ni posebno tečna. Najboljše je posneto mleko. Dati se pa mora vedno tudi veliko žita, da ne zastanejo v rasti. Pri mladičih se ne sme nikdar varčevati. Pri nas se splošno veliko premalo krmi.

Profesor Lehman je poskusil prašiče po odstavljenju skozi tri mesece na deteljšču pasti. Postali so bolj suhi, rivi so bili dolgi, noge visoke. Ko jih je pa dal v hlev in začel enako pitati z žitom, kakor druge, so počasi zgubili znamenje pomanjkljive krme in koncem pitanja so bili malo težji, kakor drugi, ki so se ves čas močno krmili. Na paši so dobili močne kosti, želodec se je vsled obilne detelje razširil, da so pozneje krmo tem boljše porabili.

One dolge glave, ostrí hrbti in visoke noge so redno znamenja nezadostne krme. Lani sem kupil nekaj prašičkov najboljše pasme. Morali so jih prodati, ker je začelo krme primanjkovati. Imeli so vsa zna-

sovitost ali kapilarnost na vrhu zemlje. Če pride dež ali druga moča (rosa itd.), bo lahko prodirala skozi široke špranje in cevke gorenje rahle prsti v trdnejšo spodnjo zemljo in bo mogla tako hitro stopati v gornjo, zrahljano, kakor se ta izsuševa. Ti stavki morajo tvoriti temelj in podlago za vse naše obdelovanje zemlje, ki meri tudi na to, da ohranimo zemlji po možnosti njeno vlago.

Kako smo gospodarili doslej z zemeljsko vlago, kako jo varovali?

Ako navedemo v sledečem zgled, se ta ne more nanašati na običajno obdelovanje na kraje, kot je pri nas splošno v navadi, ampak na ravnanje velikih posestnikov, ki orjejo na ploho in sejejo žito v vrstah. Po tri in tri vrste, kakih 9 cm oddaljene druga od druge, tvorijo en trak ali pas in pasovi so oddaljeni recimo po 27 cm. Ti vmesni prostori se ohranijo vedno rahli s tem, da se okopavajo. Naravna posledica tega ravnanja je, da se zmanjša izhlapevanje vode v medvrstah, pasovi poraščeni z žitom pa otrdijo in izgubljajo veliko vlage. Opazovanja uče, da si prizadevajo žitne korenine razprostrti se v vmesnih razorih, kjer najdejo več vlage, nego v domači hiši, to je na posejanih pasovih. Ako torej gospodar opazi, da začno rastline vsled suše pešati in veneti, jim pri tem načinu obdelovanja ne more odpomoči. In vendar je velikokrat odvisna cela žetev od enega samega trenutka, od onega namreč, ko nastopi takozvana »akutna kriza« (tako zaznamujejo zdravniki vrhunec nevarnosti pri kaki bolezni, ko se mora zabrniti ali na zdravje, ali na smrt); v tej najhujši »krizi« pa zadoštuje večinoma le majhno zvišanje zemeljske vlage okrog korenin, da se reši cel pridelek. In kdaj nastopi pri žitu zlasti rada taka nevarnost ali kriza?

— Gotovo ste že izruvali mlade žitne rastline iz zemlje in našli, da poženo iz semena najprej silno nežne prvotne koreninice, pozneje pa višje iz mladega stebelca drugotne koreninice. In ravno čas, ko se narejajo te sekundarne ali drugotne koreninice je nevaren. Pomanjkanje vlage v suhi jeseni ne pusti, da bi se razvile drugotne koreninice in življenje mladega žita in ž njim vred tudi upanje na poznejšo bogato žetev je odvisna edinole od tanke, slabe pajčevine prvotnih korenin in to v jeseni, ko potrebuje ozimina najbolj krvavo hrane, da more nastopiti krepko odurno zimo. Ni čudno, da se zbudi na spomlad taka setev ravno tako slabotna kot je šla v jeseni počivat in da je zopet le srečen slučaj, ki ji vtegne pomoči na noge, drugače pa hira še naprej in prihira do žalostne žetve.

Podajmo se pa sedaj na njivo, obdelano malo drugače! Tu obračajo vso pozornost na pasove obraščene z žitom, ne pa na vmesne razore. Zrahljajo namreč te razore in prisujejo del zrahljane prsti na pasove z bilkami. Sedaj je zadela naša skrb, ohraniti zemlji vlago, na pravo mesto, v črno na tarči.

Ravnali smo tako: Izorali njivo na ploho in posejali, recimo ozimino v pasovih, kakor gori v prvem zgledu. Vsaka vrsta semena pada v majhen jarek, ki ga naredi sejalni stroj med sejanjem. Čez kake 2 do 3 tedne, ko je setev vzišla jo obspemo. Rahla prisuta plast zemlje varuje obsejane pasove pred močnim izhlapevanjem vode. Ker pa s prisipanjem nismo zrahljali prejšnje skorje na obsejanih pasovih, zato tudi nismo v okrožju korenin porušili lasovitosti (kapilarnosti). Voda, ki je preje po teh laskovih uhajala v zrak, sedaj vsled prisute nove prsti ne more izhlapevati in zato se nabira vlaga v prejšnji trdni skorji, rastline jo s pridom izkoriščajo, tem bolj, ker se nahajajo koreninice vsled gorkote od zgoraj v nekaki topli (gnojni) gredi.

Očividni dokaz za uspešnost tega ravnanja nam podaja neko posestvo iz južne Rusije. Vsejali so tri vrste pšeničnega zrnja enako globoko (v žlebičke po 22 cm globoko). Koj po setvi so osuli 2 vrsti, prvo 4inpol, drugo pa 9 cm na debelo, tretja vrsta je ostala nesuta. Četudi je bila zemlja zelo suha je vendar vskalilo vse osuto seme, nesuta vrsta pa je poginila. Osipanje je torej vlago zemlje tako močno povzdignilo, da je omogočilo semenu ne le vzkaliti, ampak tudi prodreti 11 cm debelo plast zemlje v 2. slučaju.

Zato zapišemo kot prvi stavek novopriporočanega obdelovanja: 1. Z osipanjem najbolj ekonomično (varčno) izkoristiš vlago zemlje. Ž njim prekinješ lasovitost na celi površini njive, ne samo na pasovih obraščenih z rastlinami.

2. Osipavanje zemlje ima pa še drugo koristno posledico, ki ji pravimo: »notranja rosa« ali tudi »zračno namakanje«. Kaj pa je to?

Znano vam bo, da je v zraku vedno več ali manj vodenih par, kojih množino merimo z vlagokazom ali higroskopom, kakor toplino zraka s toplomerom. Ta zračna vlaga zelo lahko prodira v zrahljano prst in ker je prst bolj mrzla nego zrak, zato se useda v podobi majhnih kapljic ta voda v prsti. Morda si prigovarjate, da je ta vlaga tako majhna, da prav nič ne pomeni za rast. Skušnja dokazuje nasprotno; četudi popolnoma primanjkuje dežja vendar to »suho namakanje«, kot ga nazivlje francoski kmet, da toliko vlage rastlinam, da zamorejo rasti, se razvijati in obilno roditi.

3. Še iz drugačnega stališča bi rad pojasnil važnost osipavanja pri žitih.

Hellriegel je delal poskuse z žiti, ki jih je gojil v večjih in manjših posodah. Prva rastlina je rastla v majhni posodi, druga enaka rastlina pa v posodi, kjer je bilo sicer dvakrat več prsti, a enako veliko vlage kakor v prvi. Žito v mali posodi je veselo raslo, v večji pa je jelo veneti. Zakaj? Lisjak ima menda zelo rad sladko grozdje, toda le tisto ga odebeli, katero doseže; grozdje, ki visi previsoko, pa je zanj prekisló. Podobno je pri žitnih rastlinah. Vzemimo, suša nastopi. V tem

slučaju ne pride za rastlinstvo na njivi v poštev absolutna množina vode, ki se nahaja v dotični zemlji, ampak le količina vode v neposrednji okolici rastlinskih korenin.

Stvar je zelo jasna vsakomur. Prenesimo Hellrieglov poizkus na polje. Ako vlaga na njivi, enakomerna porazdeljena na celi površini, ne zadoštuje za razvoj naših rastlin in so vse obsojene, da zvenejo in pomrjo strašne žeje, potem imamo pač rastline v prevelikem loncu in treba ga bo premeniti in zamenjati z manjšim.

Vzemimo si v pojasnilo še en zgled: Na njivi z enakomerno porazdeljeno vlago je n. pr. na vsakem mestu ravno polovica tiste vlage, ki je potrebna za popolen razvoj rastline. Dajmo vsaki rastlini še tako veliko prostora, recimo po 10 kvadratnih metrov, torej celo kraljestvo, in naj bo na naši njivi še na stotine hektolitrov vode v prsti, s pomočjo katere bi lahko pridelali veliko stotov (centov) zrnja; v resnici bo naše žito pešalo in morda bomo pridelali le par funtov zrnja.

Če hočemo zboljšati in pomnožiti pridelek moramo sami poseči aktivno (dejansko) v te razmere in zalogo vode v zemlji smotreno razdeliti. Po domače rečeno: Ako je na vsakem mestu naše njive samo polovica potrebne vlage za rast, potem bomo dosegli vspeh, ako razdelimo polje v večje število enakih pasov ali travkov ter v dveh sosednjih pasovih vlago tako porazdelimo, da se okoristi prvi pas tudi z vso vlago drugega. Res da se taka stroga razdelitev zemlje v suhe in dovolj vlažne pasove ne da v praksi tako lahko izvršiti kakor se tukaj bere na papirju a zato ostane stavek, da je pri pomanjkanju vlage neenakomerna porazdelitev njena edina rešitev za žetev, še vedno v popolni veljavi. Na to se opira osipavanje žit, s katerim razdelimo zemeljsko vlago tako, da je največ v neposrednji bližini korenin.

4. Še nekaj vas hočem opozoriti, ko govorim o vodnem gospodarstvu pri žitih: o takozvani »mrtvi plastici«. Ako posujete površino zemlje s kako snovjo, ki sama na sebi ne daje rastlinam nobenega živeža na primer z žaganjem, rezanico in podobnim, potem ste ji dali mrtvo plast. Vrtnarji dobro vedo, da taka mrtva plast ohranja zemljo vlažno. Obenem pa daje zemlji tudi senco ter jo varuje naravnostnega pritiska solčnih žarkov. Iz podobnega namena je okolica ljubljanske vodovodne centrale v Klečah pri Ljubljani na gosto zasajena s smrekami. Tedne in tedne ni po polju več sledu o snegu, pod tem smrečjem pa je ledu še na debelo. V zemlji pokriti z mrtvo plastjo se vršijo razni kemični in tudi mehanični procesi veliko bolj energično nego na goli zemlji, to se pravi: zemlja in rudninski drobeci v njej preperevajo in se iztrošajo, organske snovi se razkrajajo znatno hitreje, pa tudi prst se obenem močno rahlja. V dobro obseščeni zemlji lahko zasadiš palico do 25 cm globoko, na taki pokriti zem-

Iji obleži rosa veliko dalje, taka tla ohranijo toploto dalje časa, solnce in veter jih manje izsušita, huda ploha jih ne raztepe tako močno.

Mnogobrojni poskusi dokazujejo blagodejni vpliv mrtve plasti. Pri ozimni pšenici je bil pridelek na 1 cm na debelo z rezanico pokriti zemlji za 20 odstotkov večji; pri jari pšenici za 10 odstotkov; pri pesi za 15 odstotkov.

Nekdo je delal več let poizkuse o vplivu mrtve plasti na rastline v posodah. Rabil je pri tem kot mrtvo plast: žaganje, zdrobljeno šoto in rumen pesek. Posipanje zemlje z rumenim peskom je zvišalo pridelek, — ki je znašal v navadni, nepokriti zemlji recimo 100 gramov zrnja — na 116 gramov, torej za 16 odstotkov, pri vporabi šotnega zdroba pa celih 157 gramov, torej za 57 odstotkov zboljšani pridelek.

Ta mrtva plast ima večkrat celo tako izvrsten učinek, da naravnost prekša učinek umetnih gnojil. Kako naj si razlagamo to ugodno učinkovanje mrtve plasti, ki sama na sebi nima nobenih redilnih snovi?

Ne moremo si ga drugače, nego na ta način, da se pod tako plastjo prav izvrstno izrablja vlaga zemlje, dalje pa je mrtva plast tudi najboljši regulator ali urejevalec gorkote v zemlji, ki najbolje ugaja rastlinam. Obenem pa vidimo, da če zboljša zemljo že v resnici mrtva plast, kot je pesek, je v stanu pomnožiti pridelek še veliko izdatnejše plast, kot je šota, v kateri že morejo nasti rastline.

Seveda je zvezana praktična uporaba takih mrtvih plasti z velikimi težavami. Kajti treba jih je, morda od daleč voziti na polje, enakomerno porazdeliti in ko prepravamo pozneje to zemljo, nam mrtva plast pokvari kolikor toliko rodovitno zemljo. Kako dobro bi bilo za gospodarja, ko bi mogel dobiti na njivo »mrtvo plast«, ki bi ne imela poleg dobrih tudi slabih lastnosti gori imenovanih materialij (peska, žaganja); ki bi je ne bilo treba voziti šele od daleč in ki bi zmešana z ostalo zemljo tej ne zmanjšala rodovitnosti!

Blagor iznajditelju take mrtve plasti! Toda, že jo imamo tako rodovitno (ne mrtvo) plast, ne varuje je noben patent, vsakemu je na razpolago zastoj. To je rodovitna prst na Vaših njivah samih.

Ako pomislite, da mora »mrtva plast« pokrivali, da doseže svoj namen, samo ono površino njive, ki je poračena z rastlinami, potem boste prišli sami na to, da se da praktično metoda ali način »mrtve plasti« izvesti silno preprosto.

Treba je le sejati žito v vrste, po nekaj vrst (2 ali 3) naj tvori pasove, med katerimi so nekoliko širši prehodi in od teh se vzame prst, ki se nasipa kot »mrtva plast« na trakove, ki jih zavzemajo rastline.

Iz vseh naših dosedanjih razgovorov, ki smo jih razdelili v štiri glavne točke sledi, da je pravilno, z nalašč za to določenimi pripravami in orodjem izvršeno osipanje najgotovješe sredst-

vo, da ohranimo zemlji vlago in da to osredotočimo ali koncentrujemo na onih mestih, kjer je najbolj potreba, to je okoli korenin.

Zato kličemo k današnjemu sklepu: Ako se bojiš suše osipaj svoje setve in imel boš dobre žetve!

Teža posameznih delov pri govedi in prašiču.

Marsikdaj bi gospodar žival raje doma zaklal, kakor po ceni prodal. V slučaju nenadne nesreče je pogosto prisiljen, da si sam pomaga. Vsled nove postave ne bo treba v slučaju nesreče več užitnine plačati. Toda kmet bi vendar rad videl, koliko bi mogel skupiti za živino, če je doma zakolje. Priobčujemo torej prav natančni pregled, koliko posamezni deli tehtajo, da si na ta način vsak sam izračuni, koliko bi za svojo živino dobil.

Razločevati je pa treba pitano, srednjo in bolj plemeno živino. Na vsakem semnju se izpitana žival vse drugače plača, kakor suha. Mesarju pride veliko manj v vpadek, meso od pitane živine je pa tudi samo na sebi več vredno. Vsega je skupno 100 odstotkov. Če ima žival 500 kg, je krvi 147 × 5, mesa 475 × 5 pri srednje pitanih volih. Tako si lahko vsak sam izračuni posamezne dele in celotno vrednost. Na 100 kg žive teže torej ima:

Deli telesa	V o l			Teža bitano	Prašič	
	sred-rejen	pol-pitan	pitano		sred-pitan	pitano
Kri	4.7	4.2	3.9	4.0	7.3	3.6
Koža in rogovi . .	8.4	7.4	6.0	6.8	—	—
Noge do členkov .	1.9	1.7	1.6	1.9	—	—
Glava	2.8	2.7	2.6	4.8	—	—
Jezik in žrelo . .	0.6	0.6	0.5	—	0.5	0.4
Pljuča in sapnik .	0.7	0.7	0.6	1.2	1.4	0.9
Jetra in žolč . .	1.5	1.3	1.3	1.6	2.6	1.7
Mrena	0.5	0.5	0.5	0.4	—	—
Ledvice	0.2	0.2	0.3	0.3	0.2	0.2
Zelodec prazen . .	4.5	3.0	2.7	1.2	1.2	0.7
Čreva	2.0	1.5	1.4	2.4	3.9	2.2
Čreves.mast (salo)	2.3	2.9	4.5	2.4	1.7	2.5
Meso in mast . . .	47.4	55.7	60.3	60.0	72.8	82.1
Mali odpadki . . .	4.1	2.1	1.4	4.6	0.9	0.4
Blato	18.0	15.0	12.0	7.0	7.0	5.0

Naše strehe.

Streha je silno važen del vsakega splotja. Ima namen poslopje od vrha zapreti proti dežju in snegu, vetru in ognju, vročini in mrazu. Dobra streha od nesrečah poslopje reši. Cele vasi pogore, hiše z dobro streho ostanejo, četudi je prav zraven gorelo. Ako pa streha še dežja ne drži, bo poslopje v kratkem razpadlo.

V ta namen hočem v »Kmečkem domu« popisati različne strehe, razložiti njih dobro in slabo stran in povedati približne stroške. Na podlagi tega popisa bo vsakemu gospodarju lahko uganiti, kaj je za njegove razmere najbolj prikladno.

Popisal bom strehe iz slame, skodel in desk, lepenke, eternita in cenita, železne pocinkane pločevine, ilovnate opeke in zareznikov, cementne opeke in zareznikov.

1. Slamnata streha. Ta je najstarejša in po deželi najbolj razširjena. Krije prav dobro. Akoravno že stara, da se skoraj že skozi vidi, vendar premakala ne bo zlepa. Tudi vročino in mraz zadržuje izmed vseh streh najbolj. Pod slamnato streho je vedno enaka gorkota. Ker tudi vlažnosti ne prepušča, je posebno prikladna za one pode in kozolce, kjer se pod streho shranjuje krma. Zato ima med kmečkim ljudstvom še vedno veljavo. Marsikak kmet pravi: Najboljša je še slamnata streha. Res je to, če bi ne bilo nesrečnih požarov. Če v vasi gori, se slamnate strehe na drugem koncu vasi uzigajo in uničujejo cele vasi. Ob požaru je navadno vse izgubljeno, kar je s slamo kritega. Izpod slamnate strehe tudi ne bo mogoče nič rešiti, ako ni rešitve takrat, ko se je ravno užgalo. Trte krovnice hitro pregore in vsa plat strehe pade pod kap in gori, vse orodje, pogosto celo vsa živina mora ostati v hlevu in je izgubljena. Slama, ki smo jo namočili v apnenem beležu ali golunovi ali ilovnati raztopnini se sicer ne užge taka rada, toda le toliko časa, dokler je dež ni opral. Splošno moramo reči: Slamnata streha gori kakor slama, zato se iz naših vasi vedno bolj umiče. Glede trpežnosti ji ni kaj reči. Traja še dosti dolgo, videl sem 20, celo 25 let stare slamnate strehe. Popravljati jo je pa že bolj nerodno; kdor ni vaje, bo več razkopal kakor zakrpal. Viharjev pa kar nič ne mara. Če jo je opihal hud veter, jo tako ujezi, da se jej kar lasje ježe in je vsa razmršena, dokler je ne gre krovce potolažiti.

Cena te strehe tudi ni tako nizka, kakor se navadno misli. Na kvadratni meter gre 8 do 10 škopnikov. Če jih računamo samo po 20 vin., stane sama slama kvadratni meter do 2 K. Sicer pa stane kopa škode (60 škopnikov) dandanes že 14, tudi 16 K. Preklice in trte-krovnice stanejo najmanj 15 vin. in krovce tudi ne bo izpod 25 vin. pokrili 1 m². Po tem računu stane 1 m² slamnate strehe 2 K 40 vin. Imamo strehe, ki so veliko cenejše, pa poleg tega veliko trpežnejše. Pa boš rekel: Slamo sem doma pridelal, me nič ne stane, trte in preklice sem nasekal v gozdu, me tudi nič ne stanejo. Če slamo prodaš, boš nekaj zanj dobil, ker jo pa na streho deneš, ne boš nič dobil zanj, torej si ob toliko prišel, kolikor je slama vredna.

2. Strešna lepenka. To je tisti črn papir, polit s terovo smolo in s peskom posejan. Te že slišim, ko praviš: No, papirnata streha je pa res za nič. — Ni slaba; samo prav mora biti narejena. Na špirovce se pribijejo 25 mm močne deske tesno druga ob drugi, da ni med njimi nikake špranje. Na te deske se pribije strešna lepenka. Navadno je 1 m široka in 10 m dolga skupaj zvita plahta. Pribije se najprej v kapu po dolgem. Nad prvo lepenko se

pribije druga in se kakih 15 cm nakrije. Žebli se po 10 cm narazen zabijajo, pa vselej tako, da je vrsta žebeljev po dolgosti desk, nikdar počez; kajti deske moča razganja in ko so suhe, se zopet skupaj stisnejo. Če je torej lepenka počez pribita, bi se luknjice pri žeblih raztegnile in streha ne more držati. Lepenka je najcenejša streha in je proti ognju veliko bolj varna kakor slama. Dobi se različne debelosti in različne dobrote ter stane 1 m² 30 do 50 vin.

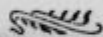
Poleg lepenke so še druge boljše vrste snovi za strehe, n. pr. ruberoid, anduro itd., ki so pa tudi dražji in lepši in močnejši.

Streha iz lepenke stane okoli 2 do 3 K 1 m², iz ruberoida nad 4 K in traja 12 do 15 let. Mora se pa vsako tretje leto nanovo s smolo mazati in z vročim peskom posuti. Ruberoida ni treba nič mazati.

Strehe iz lepenke morajo biti močno ravne, kajti na solncu se smola na lepenki otaje in po strehi na tla skaplja, ako je strma. Zato je treba na solnčni strani streho večkrat mazati kakor na senčni. Senčna stran ohrani včasih smolo po 10 let na sebi. Kjer se stakneta podolgem dva kosa lepenke skupaj, se morata bolj na široko nakriti, da mokrota ne zateka. Da vihar lepenke ne vzdigne, je dobro po strehi pribiti trivoglate late, čez katere se pribije ozek trak lepenke tako, da je les ves pokrit.

O drugih strehah bomo govorili v prihodnih številki »Kmečkega doma«.

P.

Tržni pregled.

Evropske države nameravajo zopet prav znatno pomnožiti vojaštvo. Rabile bodo tekom prihodnjih let več milijard za vojaške namene. Za enkrat torej še ni upanja, da bi nehala pomanjkanje denarja. Državni papirji imajo nenavadno nizko ceno, po kmetih pa boben poje, da je kar groza. Že dolgo ni bilo toliko posestev sodnijsko prodanih, kakor lani. Tudi taki, ki imajo denar, si ne upajo seči po cenih njihvah, ki so vedno na prodaj. Ko bi bili pametni, bi vedeli, da ima posestvo vedno svojo vrednost. Čim bolj se dražijo poljski pridelki, več vrednosti bo imela zemlja. — Na deželi trpimo še hujše, ker je mnogo kmečkega denarja v mestnih hranilnicah, po katerih se seveda najprej skrbi za mesta in mestne potrebe. Razni zavodi poskušajo na vse načine denar izvabiti od kmetov v svoje blagajne. Mi pa imamo v svoji revščini toliko potreb na deželi! Zdaj je napredek brez denarja nemogoč. Bridko se tudi čuti, da je veliko našega denarja na tujem. To je bila seveda kratkovidnost.

V zadnjem času se je zopet precej mladih ljudi podalo v Ameriko. Pisali so od tam, da je zdaj dobro v Ameriki. Koliko časa bo, nobeden ne ve, gotovo pa ne more posebno dolgo trpeti. Na kmetih manjka v Avstriji povsod kmečkih delavcev, na tujem se pa naši ljudje kar ponujajo.

Uradno je dokazano, da je bilo l. 1911 skupno 820.831 tujih delavcev le v Nemčiji. Od teh je bilo Rusov in Poljakov 204.522, Avstrijcev 357.550, Lahov 96.255, Belgijcev 7732, Nizozemcev 115.735, Dancev 15.975, drugih 23.062. Leta 1905 jih je bilo vseh le 456.348. Torej je delalo največ Avstrijcev na Nemškem. Doma pa naprej ne moremo.

Zdaj je obljubila še kanadska družba za izseljence vsakemu agentu po 25 kron od izseljenca in polovično vožnjo po celine. Če dobi tak agent 1000 izseljencev, bo zaslužil v enem letu 25.000 K. Ni čuda, če kar mrgoli ljudi, ki hočejo na ta način dobro živeti. Ta kanadska družba hoče dobiti izseljence za kanadske kmetije.

Po mestih hočejo gospodinje vse kolikor mogoče po ceni nakupiti, da bi lažje izhajale. Toda vedno bolj se kaže, da so taka cena živila navadno pokvarjena. Pred vsem velja to po zadnjih skušnjah dr. Harnerja o raznih kavinih primesih in cikorijah. Po časopisih se hvali, kako neobhodno potrebna je taka zmes. Če hočeš imeti kavino primes, si lahko sam ječmen ožgeš. Zdaj se kvari vse: maslo, zabela, med, čokolada in druge jestvine. Zlasti pri zabeli je to očividno. Vesele so gospodinje, ko dobe po nizki ceni tako lepo zabelo. Da nima skoro nobene vrednosti in je večkrat zdravju škodljiva, se šele prepozno spozna. Razno pecivo je večidel pripravljeno iz škodljivega saharina. Morebiti so ravno vsled tega razvajani otroci, ki se s sladkarijami pitajo, večkrat tako slabega zdravja. Kvarijo se zlasti tudi pijače brez alkohola. Kdor ne pije alkoholnih pijač, naj na tujem le vodo pije. V maslo devajo loj, v klobase, katere umetno pobarvajo, slabo moko. Zmleti poper je imel 50 odstotkov luščin in ajdovo ter ječmenovo moko. V cimetu je bila ničvredna skorja. V umetnih jajcih je bila večinoma turšična moka, v moki svinec. Pomisli dobro, kje kupiš in kaj kupiš. Če tudi drago plačaš, bodi vesel, če dobiš dobro domače blago. Brez prekupcev bo treba osnovati naravnost zvezo kmeta in meščana.

Lepe ženske so pa vesele. Pravijo, da so iznašli neki klemenit, katerega namažejo ženskam po obrazu, da se stara koža, ki dela grde gube, odluči in pokaže se spodaj mlada in sveža. »Vsaka ženska,« pravi neki strokovnjak, »ima lepo kožo pod grdo. Ko se klemenit loti grdih gub, se te kar zgube in dama je zopet mladostna.« Nazadnje bodo menda še smrt namažali in ji koso vzeli. Gotovo bo pa marsikatera nora ženska rada žrtvovala krone, da bi zopet mlada postala.

Kakor smo že poročali, so v Severni Ameriki pridelali lani toliko turšice, kakor še nikdar poprej. Turšica je kmetom vrgla več, kakor katerikoli drugi pridelek. Bilo jo je 3124 milijonov bušelnov, po našem 843.480.000 q, ki je bila vredna 8750 milijonov kron. Amerikanci so spoznali vrednost turšice in jo zaradi tega tudi sadijo v taki množini. Ko bi tudi naši kmetje še bolj spoznali pomen debele turšice za povzdigo kmetijstva in je več sadili. Vsaka turšica mora imeti pognojeno s superfosfatom, ker brez fosforne kisline ni dosti uspeha. Kako pa porabijo Amerikanci

to velikansko množino turšice? Po natančnih poizvedbah jo porabijo 85 odstotkov doma za žival in seme. Poraba se tako-le razdeli: Porabijo jo: konji 728 milijonov bušelnov (27 odstotkov), prašiči 724 milijonov (26·8 odstotkov), goveda (brez molznih krav) 254 milijonov (9·4 odstotkov), molzne krave 231 milijonov (8·6 odstotkov), perutnina 97 milijonov (3·6 odstotkov), ljudje 92 milijonov (3·4 odstotkov), to je malo, godi se jim dobro, ovce 60 milijonov (2·2 odstotkov), seme 23 milijonov (0·8 odstotkov, razno 103 milijone (5·8 odstotkov), skupno 85 odstotkov.

Od vse turšične žetve se proda le 702 milijona bušelnov. Toda od te množine pride v Evropo le 45 milijonov, 12·15 mil. q. Za pitanje prašičev se skoro vsako leto več turšice porabi. Od leta 1873, so se na Nemškem pomnožili prašiči od 4.294.296 na 17.244.855 leta 1911; konji pa le od 2.282.435 na 3.190.357, goved od 8.639.514 na 11.856.106. Tu vidimo jasno, v kateri smeri se mora razvijati naše gospodarstvo, ako hočemo svoj cilj doseči. Prav isto nam razlagajo tudi tržne cene. Letos pred Veliko nočjo so bile le najboljše vrste volov, kakršnih naši kmetje nimajo, 4 do 10, nekateri tudi do 17 K pri q dražji kakor lani. Navadni pitani voli so bili 2 do 4 K cenejši. Prašiči pa so bili 16 do 28 K pri q žive teže dražji kakor lani ob velikonočnem času. Seveda je precej pomagal malo število prašičev na trgu, da so šle cene naglo kvisku, toda splošno se opaža, da cene prašičev nobenkrat preveč ne padajo.

Pri sladkorju se cene pri nas držijo. Toda naše sveteljke lažnogo blaga in ponujajo sladkor po nizki ceni v tuje kraje. Ko bi doma malo odjenjali pri ceni, bi se ga na stotisoče kg več porabilo. Računajo, da imajo tovarne po svetu še 42·099 milj. q narejenega sladkorja, ko ga je bilo lani ob tem času le 29·826 milj. q. Če letos še sladkorna pesa dobro pokaže, ne bodo vedeli kam s slaščico.

Žitne cene se v primeri z zadnjim poročilom niso skoro nič izpremenile. Na Balkanu so v strahu, da bodo letos lakoto trpeli, ker niso mogli jeseni dosejati. Že sedaj morajo uvažati tuje blago. Države so morale odpraviti carino na žito. Pri nas se povsod zelo pozna, da ni lani turšica dozorela radi vednega deževja. Tudi najboljši gospodarji jo morajo letos kupovati. Prodajali so dne 26. marca na Dunaju najboljšo ogrsko pšenico 50 kg, ne sto, kakor smo dozdej poročali, 11·95 do 12·40, domačo 10·05 do 10·50. Najboljše bo, da zanaprej računate pri teh poročilih še na goldinarje. Če vzamete vreče za 50 kg, je to cena v kronah, v vrečah po 100 kg pa v goldinarjih. Tako poročanje moramo vpeljati, ker je povsod drugod tako v navadi.

Rž 9·50 do 9·70, navadna 9·20 do 9·50, ječmen za krmo 7·40 do 7·85; oves 9·65 do 10·55; turšica: stara 10·15 do 10·45, nova 7·80 do 8·05.

Na dunajski goveji semenj so prignali dne 26. marca le 1896 živali. Ker je bilo treba kupiti živino le za pet dni, so se lastniki bali slabe kupčije. Plačevali so ogrske Ia 102 do 130, IIa 94 do 111, IIIa 84 do 94; gališke: Ia 110 do 118, IIa 100 do 108, IIIa 92 do 96; druge: Ia 108 do 126, IIa 100 do

106. Cene so šle malo naprej. Veliki teden je bilo pa precej živine prignane. Vsi so pričakovali dobrih cen. Ko so mesarji zvedeli za veliko število, ni hotel nobeden kupiti, dokler niso padle cene za 6 K 8 vin. pri 1 q.

Prašiči imajo še vedno prav dobro ceno. Dne 26. marca je bilo na dunajskem trgu 9891 prašičev za meso, katerim pravijo gori »Fleischschweine« in 6597 debelih. Prodajali so mesne: Ia 132 do 140, IIa 124 do 131, IIIa 116 do 123; debele Ia 131 do 137, IIa 124 do 130, IIIa 116 do 124. Cena je padla za 2 do 4 vin. pri kg.

Mizarski pomočnik samostojen delavec, dobi trajno delo pri mizarskem mojstru **A. PORENTA**, št. Vid nad Ljubljano 61.

Opr. štev. P c 26/11 981

Prostovoljna sodna dražba nepremičnin.

Pri c. kr. okrajnem sodišču v Litiji, je po prošnji lastnice **Marije Lazar** iz Kolo vrata na prodaj po **javni dražbi**

- sledede nepremičnine, za katere je ustanovila izklicne cene, in sicer
1. parc. št. 62, gozd in 61, njiva za . . . 750 K
 2. parc. st. 73/1 senožet in . . . 400 "
 - 74/1 in se razdelita na tri { vzklicno } 1500 "
 - dele ceno } 2560 "
 3. parc. št. 71/1 njiva in 73/1 senožet vzhodni del za vzklicno ceno . . . 2950 "
 4. severni kos parc. št. 75, njiva za vzklic. ceno 4000 "
 5. parc. št. 106, gozd 2 dela na vzhodni strani za vzklicno ceno 4000 "
 6. razvalina graščine s kosom sveta ter potrebnim izhodom za izklicno ceno 1000 "

Dražba se bo vršila dne 9. aprila v Kolo vratu ob 10. uri dopoldne.

Ponudbe pod izklicno ceno se ne sprejmo. Na posestvu zavarovanim upnikom ostanejo njihove zastavne pravice brez ozira na prodajno ceno.

Dražbeno izkupilo je v dveh mesecih po pravomočnosti domika plačati pri sodišču z 5% obresti.

Dražbene pogoje je mogoče vpogledati pri sodišču v Litiji, soba št. 23, ali na dan dražbe.

C. kr. okrajno sodišče v Litiji, odd. I, dne 21. marca 1913.

V Ameriko in Kanado
zložen, cena in varna
vožnja s CUNARD LINE

Bliznjil odhod iz domače luke:
Trsta: Caronia 4./4. Carpathia 11./4. Ivernia 24./4. 1913.

Iz Liverpoola: Campania 5./4. 3./5.; Mauritania 12./4. 10./5.; 31./5.; Caronia 19./4. 17./5.; Carmanija 26./4. 27./5. 1913.

Pojasnila in vožne karte pri **Andrej Odlašek**, Ljubljana, Slomškova ul. 25, blizu cerkve Sv. Jezusovega. Cena vožnji: Trst—New-York III. razred **K 140**— otroci pod 12 let **K 70**; povsed še 20 K več za ameriški osebni davek.

Laxigen
idealno odvajalno

sredstvo v obliki sadežnih pastilj, ki gotovo in milo učinkuje in ima najboljši prijeten okus. Izvirna škatlja (20 kosov) **K 1-30.**

Dobiva se v lekarnah in pri glavni zalogi: **C. Brady, Dunaj I. Fleischmarkt 2.**

Million sadnih dreves

Tablane, 105 kosov od K 95 na-mači kostanj, češnje, češnje, marelice itd., komad od K 1—naprej. 200.000 komadov lepovilnih in drevorednih dreves, komad od 60 vin. naprej, 2 mil. različna lepotilnih grmov, 100 komadov K 15—, 25 milijonov akacij in gledicij, za 1000 komadov od K 12 do K 65. — 15 milijonov gozdnih sadik: smrek, borovci itd., 1000 kom. od K 3 do K 10. Poletni hrasti 8-5 letni za mejo, 1000 komadov K 15 do K 25; hrastičji 150-250 cm. vis., 100 km. K 7—; 1000 kom. K 95—; vrbe 1-5 letne za mejo 1000 kom. K 8 do K 15. Pasme a perutnina in ne jajca, fazani in njih jajca za valjenje. Na zahtevo, ilustrirani cenovnik zastoj

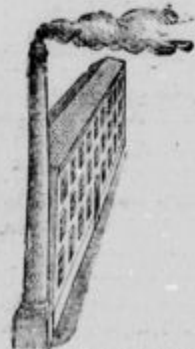
Grofa Zige Batthyanya
graščinska uprava
Csendlak pri Radgoni.

Samo direktno

pri sukarnari
„SUDETIA“
Jägerdorf št. 42, avstr. Šlez.
lahko kupite
sukno za moške in ženske obleke kakor tudi šlesko platneno blago najbolje kakovosti za nisko tvorniško ceno. Odrezki za ničvo ceno. **Zahtevajte vzorce!**
Krasne saison - novosti.

Pozor pred ženitvijo!

pri nakupu oprave. Moja tkalnica posilja naravnost za-šebnikom polovico ceneje. **Krasno namizno perilo!** Trajno trpežna platnina!

Rumburškega platna ostanli

8-14 m dolgi, le najfin. vrste za najfin. perilo se nabirajo in prodajam zavoj za poskušnjo 30 m, 1 meter 58 vin., pri dopolnj. lucafov preostale posam. kose tudi 3 kose od 1 vzorca,

skoro zastoj

brisače, težke, bele, čisto platnene vrste (pri odjemu 12 kom.) 1 kos 56 vin. - **Damast** namizni prtli in servijeti, čisto platno, moderni vzorec, pri odjemu 3 namiznih prtov 1 kos le K 2-90, pri odjemu 12 ser-vice 215-150 cm pri odjemu 1 kosov 1 kom. K 2-80. **Novosti barienta, flanelje za srarje in blazje.** Posilja po povzetju. Za nepravilno denar nazaj. Vzorca na željo. Ostanek zelo ceno. 381

Tkalnica za platno **Rudolf Prochaska, Hradlavičevce št. 3, Češko.**

Delavci za predilnico

posebno predilci, sukači, natikači ter tudi drugi nepriučeni delavci se sprejmejo proti dobri plači. Stanovanje v tovarni na razpolago. **Ponudbe naj se pošiljajo na: »Spinnerel Rohrbach v Neunkirchen - u« ob južni železnici na Nižjem Avstrijskem.** 881

Tovarna štedilnikov H. Kolosous, Wels, Zg. Avstrijsko.

Po dobroti in kakovosti neprekosljiv železni, emajlirani, porcelanasti štedilniki kakor tudi iz majolike za gospodinjstvo, hotele, restavracije i. d. Načrti za kuhinje na paro, plinove štedilnike, iriske peči za trajno kurjavo. Dobijo se v vsaki železni trgovini, kjer ne, se pošiljajo naravnost.

Zahtevajte Izvirne Kolosous - štedilnike in zvrnite slabše izdelke. 3973
Ceniki zastoj

„Astoria“ ržena kava
je najbolj zdrava, najpri- ljubnejša in najcenejša rod- binska pijača. 5 kg poštni zavoj stane le K 4— franko po povzetju in se priloži vsaki pošiljavi **zastoj praktični darilo.** Dobi se v tovarni za kavo **»Astoria«, Ignac Althammer, Kraljičin dvor ob Labi 209.** 980

Samo enkrat v življenju!

50.000 spalnih odevj po K 1-95
ki so bile določene za Balkan, a se zaradi vojske niso odposlale. Iste so iz prave brnsko-himalajske volne. Odeje so dolge 200 cm in 130 cm široke ter črtasto barvane s krasnimi bordurami in se bodo samo kratke čas prodajale za polovično tovarniško ceno po 1 K 95 vin. komad. Te himalajske spalne odeje so vročno dvakrat tega denarja in se bodo prodajale po teh čr dovito nizkih cenah samo toliko časa, dokler bo kaj te zaloge. 51

1 komad zimске odeje stane samo K 1-25
3 komadi zimске odeje stane samo K 5-70
6 komadov zimskih odevj stane samo K 11—

M. Svoboda, Dunaj III/2, Hlessgasse 13-404

Korenjevo seme
(merne) priznano **najboljše domače vrste** ima na- prodaj **Franc Oblak**, sv. Gregor, pošta Ortnek. Dajo ga po 70 vin. liter. rumena in rdeča po 50 v **Velikanska kramna pesa** liter; oboje pri odjemu 10 litrov poštnine prosto; pri odjemu 20 litrov pa liter 10 v ceneje brez poštnine; če se naroči 20 litrov pa liter 10 vin. cenoje in poštnine prosto. Istotako ima naprodaj **najboljše vrste domače ali črno deteljo** ter nemško deteljo ali lucerno. Vsa semena zajamčeno kaljiva. Pošilja se proti povzetju ali če se denar na- prej pošlje.

Kupuje pa v vsaki množini **šebelno voščilno** in **vošek** po najvišji ceni; pošlje naj se ponudba z na- vodbo ceno in množine. 702